

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง
ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

People's Participation in the Administration to Strengthen
Communities of Kudlad Sub-District Administrative
Organization, Meung District, Ubonrachathani Province

พระมหาอากาย ฐิตธมโม (ผดุงชาติ)¹ ธิติวุฒิ หมั่นมี² และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือ³
Phramaha Akai Thitadhammo (Phadungchat)¹, Thitiwut Manmee²
and Kiettisak Suklueang³

Received : February 3, 2021; Revised : April 27, 2021; Accepted : April 28, 2021

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร และชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารกับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 ท่าน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลกุตุลลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน

¹⁻³บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Master of Public Administration, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand;
e-mail : guy.tdmo@gmail.com

384 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหาร กับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$ S.D. = 0.86) การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$ S.D. = 0.79) ชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.49$ S.D. = 0.77) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น ก็จะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่สูงมาก กล่าวคือ เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารงานที่ดี จึงส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า 1) ประชาชนไม่ให้ความสนใจในการประชุมปรึกษาหารือเรื่องของหมู่บ้าน เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา วางแผนพัฒนาหมู่บ้าน และเข้าร่วมกิจกรรมน้อย เพราะไม่มีเวลา ต้องทำงาน 2) ประชาชนไม่ตระหนักถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ และขาดแรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วม 3) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจแผนและนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล และไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ๆ ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ควรกำหนดเวลาในการจัดเวทีประชาคมให้ตรงกับวันหยุด หรือช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่มีเวลาว่างจากการทำงาน 2) สร้างแรงจูงใจ ชี้แจงถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ 3) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการบริหารและการพัฒนา เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและท้องถิ่น

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม, การบริหาร, ชุมชนเข้มแข็ง

Abstract

Objectives of this research were: 1.To study the level of people's participation, administration and the strong community of Kudlad Subdistrict Administrative Organization, Muang District, UbonRatchathani Province, and 2.To study the relationship between people's participation, administration, and the strong community of Kudlad Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Ubon Ratchathani Province and 3. To study the problems, obstacles and suggestions for the people's participation in the administration to build a strong community of Kudlad Subdistrict Administrative Organization, Muang District, UbonRatchathani Province. The methodology was the mixed methods: The qualitative method, data were collected from 13 key informants by in-depth-interviewing and data were analyzed by descriptive analysis by classifying the key informants with frequency table and used data to support the qualitative method that collected data with questionnaires from 384 samples using Taro Yamane's formula. The samples were people at Kudlad Subdistrict, Muang District, UbonRatchathani Province and data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and analyzed the relationship between the people's participation, administration, and the strong community of Kudlad Subdistrict Administration Organization, Muang District, UbonRatchathani Province and analyzed the relationship between variables to find their relationship using Pearson's correlation coefficient method.

The Findings were as follows Participation of People in Kudlad Subdistrict, Muang District, UbonRatchathani Province. by overall, was at a moderate level ($\bar{x}$ = 3.35 S.D. = 0.86). Administration of Kudlad Subdistrict Administrative Organization, Muang District, UbonRatchathani Province. by overall, was at the moderate level ($\bar{x}$ = 3.39 S.D. = 0.79), The strong community of Kudlad Subdistrict Administrative Organization, Muang District, UbonRatchathani Province by overall, was at a high level ($\bar{x}$ = 3.49 S.D. = 0.77).The results of hypothesis testing showed that Participation Had a positive relationship with the strong community of Kudlad Subdistrict Administrative Organization Muang District UbonRatchathani Province at the statistically significant level of 0.01 indicating that more people had more participation in the administration, the more the community would be strong. Administration had positive

relationship with the strong community of Kudlad Subdistrict Administrative Organization Muang District UbonRatchathani Province at the statistically significant level of 0.01 indicating that when the Subdistrict Administrative Organization Administrative Organization had a good administration, it resulted the stronger community. Problems and obstacles of public participation were found that: 1) the people did not pay attention to the village discussion meeting, rarely attended a meeting to solve problems, village development plan and rarely attended village activities because they did not have time, they had to work, 2) People were not aware of the benefits that the community would gain and lacked of motivation to participate. 3) People lack knowledge and understanding of the Subdistrict Administrative Organization Administrative Organization's plans and policies and lacked of knowledge and understanding about new technology.

Recommendations: 1) Set schedule for community forum to meet the holiday or the time when most people had free time from work, 2) Create motivation by clarifying the benefits that the community will gain. 3) Promote people to have knowledge and understanding and realize the importance of participating in political, administrative and development activities in order to protect the interests of people and localities.

Keywords : Participation, Administration, Strong community

บทนำ (Introduction)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งถือเป็นหลักการทางการบริหารที่หน่วยงานภาครัฐควรถือเป็นกรอบปฏิบัติ โดยมีองค์ประกอบคือ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความเสมอภาค หลักความคุ้มค่า และหลักการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักการที่มีพลัง สามารถขับเคลื่อนให้องค์ประกอบอื่น ๆ ของธรรมาภิบาลบรรลุผล (Phra Maha Piyabutr Panyavathano (Wong Kanthraphai), (2012)

“การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง

หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน (Vajanasawad, (2007) แนวโน้มของระบอบประชาธิปไตยซึ่งกำลังดำเนินไปในทุกวันนี้ การเพิ่มขึ้นของการให้มึกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของรัฐบาล กลายเป็นนิยามของประชาธิปไตย ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย หรือเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำก่อนการตัดสินใจของรัฐบาล รวมทั้ง ยังถือเป็นเงื่อนไขที่จะต้องจัดให้มีก่อนการพิจารณาให้ทุนในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ของธนาคารโลกและธนาคารอื่นในภูมิภาค นอกจากภาครัฐแล้ว บริษัทเอกชนจำนวนมากได้ดำเนินโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเกี่ยวกับการหาที่ตั้งโครงการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือการเยียวยาแก้ไขแก่ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อให้โครงการที่จะจัดทำขึ้นได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนอย่างแท้จริง (Raksakaew, 2020)

เมื่อปลายปี พ.ศ. 2539 ประเทศไทยได้ประสบกับสภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่หรือที่เรียกว่า วิกฤตต้มยำกุ้ง วิกฤตในครั้งนั้นได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนชนจึงได้รับการหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงเป็นอันมากในฐานะที่เป็นทางเลือกที่สำคัญของการพัฒนาเน้นกระบวนการพัฒนาที่คนเป็นศูนย์กลางตามแผนพัฒนาฉบับที่ 8 โดยการเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ความเข้มแข็งของชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จากฉบับที่ 8 ต่อเนื่องมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ซึ่งได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” (Office of the National Economic and Social Development Board, (2017) การเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งจึงเป็นดังกระแสเรียกร้องของสังคมให้หันกลับมาพิจารณารากเหง้าของตนเองตั้งแต่ความเป็นจริงของสังคม กระบวนการศึกษาเรียนรู้เพื่อความเป็นไทย หันมาสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง (Civic Consciousness) สร้างความรักในชุมชน ท้องถิ่น คนรอบข้าง สิ่งแวดล้อม รวมกันเป็นเครือข่าย ถักทอสายใยแห่งความร่วมมือเพื่อพัฒนาชุมชน เป็นชุมชนที่อิสระหรือเป็นองค์กรแบบ

พลเมืองที่เข้มแข็ง มีความหลากหลาย ปราศจากการครอบงำโดยอำนาจรัฐและทุน เป็นองค์กรอาสาสมัครของสังคม เมื่อองค์กรและพลเมืองร่วมมือกัน ช่วยกันแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้ ก็จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมในที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้จัดทำแผนในการบริหารและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เช่น การส่งเสริมศักยภาพและขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ เสริมสร้างและเพิ่มทักษะอาชีพของครัวเรือนและกลุ่มอาชีพ ก่อสร้างและปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ส่งเสริมสนับสนุนแนวนโยบายของรัฐบาลด้านยาเสพติด และฝึกอบรมอาสาสมัครสร้างจิตสำนึกเพื่อต่อต้านยาเสพติด เพื่อลดอัตราการติดสารเสพติดในชุมชนพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาและส่งเสริมการศึกษา พัฒนาด้านสวัสดิการสังคม พัฒนาส่งเสริมทางด้านกีฬาและนันทนาการและพัฒนาและส่งเสริมด้านการสาธารณสุข เป็นต้น แต่การที่จะบริหารงานตามแผนงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนนั้นจำต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมเสนอปัญหาในชุมชน การร่วมจัดทำแผนพัฒนา การร่วมกิจกรรม และการร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาดสามารถรับรู้ถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนและได้ทราบถึงความต้องการของคนในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดและตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชน ทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดวัตถุประสงค์และมีเป้าหมายร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดศักยภาพในการแก้ปัญหาในชุมชนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีความสามัคคี มีความรักในท้องถิ่น เคารพในวัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย พอยู่พอกิน มีภูมิคุ้มกัน มีชีวิตอยู่อย่างสมศักดิ์ศรีและสมดุลกับธรรมชาติ

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อที่จะศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งเป็นอย่างไร การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด มีความสัมพันธ์กับการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างไร ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม นำไปสู่การสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เป็นลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

- 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหาร และชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี
- 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารกับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี
- 3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population) ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 9,520 คน (ฝ่ายทะเบียนราษฎร อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี, ๒๕๖๓)

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้มาจากการสุ่มเลือกประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 384 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน ที่ 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลัก PCDA ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็งของตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้นำชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูล กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 ชุด เก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด 384 ชุด คิดเป็นร้อยละเก้าสิบแปด ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อศึกษาทิศทางและความ สัมพันธ์ของ

ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบไปด้วย ตัวแทนฝ่ายบรรพชิต ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และตัวแทนชาวบ้าน จำนวน 13 รูป หรือ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2. กำหนดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง

เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง ”การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลาต อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี ” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหาร และชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลาต อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1-3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การร่วมเสนอปัญหาในชุมชน	3.48	0.90	มาก
2. การร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล	3.42	0.90	มาก
3. การร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.33	0.93	ปานกลาง
4. การร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.16	0.97	ปานกลาง
รวม	3.35	0.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลกุตุลาต อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$ S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การร่วมเสนอปัญหาในชุมชนและการร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล อยู่ในระดับมาก การร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลและการร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหาร	ระดับการบริหาร		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผน	3.43	0.82	มาก
2. การดำเนินงาน	3.36	0.82	ปานกลาง
3. การติดตามประเมินผล	3.41	0.87	มาก
4. การปรับปรุงผลการดำเนินงาน	3.36	0.87	ปานกลาง
รวม	3.39	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกตลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$ S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การวางแผนและการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก การดำเนินงานและการปรับปรุงผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเข้มแข็งของชุมชน

ชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกตลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับความเข้มแข็ง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.53	0.81	มาก
2. ด้านสังคม	3.42	0.90	มาก
3. ด้านวัฒนธรรม	3.62	0.81	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.41	0.85	มาก
รวม	3.49	0.77	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนในตำบลทุกตลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$ S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหาร กับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกตลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่าสหสัมพันธ์	ค่า P	ระดับความสัมพันธ์	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	การสร้างชุมชนเข้มแข็งของ อบต. กุดลาด อ.เมือง จ.อุบลราชธานี	.786**	0.01	ค่อนข้างสูง	✓	
2	ปัจจัยด้านการบริหาร		.829**	0.01	สูงมาก	✓	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น ก็จะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน

การบริหาร มีความสัมพันธ์กับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่สูงมาก กล่าวคือ เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานได้ดีมากขึ้น ก็จะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า 1) ประชาชนไม่ให้ความสนใจในการประชุมปรึกษาหารือเรื่องของหมู่บ้าน เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหา วางแผนพัฒนาหมู่บ้าน และเข้าร่วมกิจกรรมน้อย เพราะไม่มีเวลา ต้องทำงาน 2) ประชาชนไม่ตระหนักถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ และขาดแรงจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วม 3) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจแผนและนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล และไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ควรกำหนดเวลาในการจัดเวทีประชาคม ให้ตรงกับวันหยุด หรือช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่มีเวลาว่างจากการทำงาน 2) สร้างแรงจูงใจ ชี้แจงถึงผลประโยชน์

ที่ชุมชนจะได้รับ 3) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการบริหารและการพัฒนาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakru Prapakornsophon (Boonma Papakro) (2014) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็งของประชาชนชุมชน ท่าเกษม อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว" ผลการศึกษพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนเข้มแข็งของประชาชนชุมชนท่าเกษม ตำบลท่าเกษม อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้วโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยด้านการบริหารกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล กุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน กับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น ก็จะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Panyawatthanasakul (2016) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ชุมชน : กรณีศึกษาเขื่อนไผ่ชะลอมคลื่นในพื้นที่ชายฝั่งทะเล จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการความรู้ชุมชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ด้านปัญหาและข้อเสนอแนะพบว่า การจัดการความรู้ชุมชนต้องให้ความสำคัญกับด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการสร้างความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การจัดการความรู้ชุมชน

การบริหาร กับชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริหารงานที่ดี จึงส่งผลให้ชุมชน มีความเข้มแข็งมากขึ้นเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปรับปรุงผลการดำเนินงาน กับการสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ส่วนด้านอื่นๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Nantisak Thammanto (Limnanthiphak) (2015) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้นำชุมชนต่อการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด" ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธตามหลักธรรมสัปปริสธรรมกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งในอำเภอบ่อไร่จังหวัดตราด โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับที่สูง และยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงทุกด้าน แนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชน พบว่า ผู้นำควรเสนอและมีการแก้ไขปัญหาตามที่ประชาชนต้องการ ผู้นำควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เป็นแบบอย่าง ผู้นำควรเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ผู้นำควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีการประเมินผลเมื่อเสร็จโครงการ และผู้นำควรส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของประชาชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรสร้างแรงจูงใจ ชี้แจงถึงผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการบริหารและการพัฒนาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและท้องถิ่น

1.2 ควรมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยทำการศึกษาว่ามีหลักพุทธธรรมข้อใดบ้างที่สามารถนำมาปรับใช้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารเพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

2.2 ควรศึกษาว่ามีปัจจัยข้อใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง

เอกสารอ้างอิง (References)

- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). **National Economic and Social Development Plan**. No. 12 (2017-2021), Bangkok. [In Thai]
- Panyawatthanasakul, S. (2016). **Participation in community knowledge management: a case study of bamboo dams in coastal areas**. Samut Sakhon Province Doctorate of Public Administration, College of Management Innovation : Rajamangala University of Technology Rattanakosin. [In Thai]
- Phra Maha Piyabutr Panyavathano (Wong Kanthraphai). (2012). **People's Participation in Administration of Nong Ri Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Chonburi Province**. Thesis, Master of Arts degree. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Phra Nantisak Thammanto (Limnanthiphak) (2015). **Buddhist Leadership of Community Leaders towards Strong Community Development in Bo Rai District, Trat Province**. Master of Arts Thesis. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Phrakru Prapakornsophon (Boonma Papakro). (2014). **Participation in building a strong community of people of Tha Kasem community**. Mueang Sakaeo District Sa Kaeo Province. Thesis, Master of Arts degree Department of Social Development. Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Raksakaew, R. **Public participation**. King Prajadhipok's Institute [Online]. Source: [wiki.kpi.ac.th/index.php?title=Public participation](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=Public%20participation). [June 2020]. [In Thai]
- Vajanasawad, K. (2007). **People's Participation in Government Policy on Employment Services**. Bangkok : Division of Planning and Information Department of Employment, Ministry of Labor. [In Thai]

